

Brüssel, 13. juuni 2016
(OR. en)

9192/16

ECOFIN 445
UEM 192
SOC 309
EMPL 205
COMPET 279
ENV 324
EDUC 179
RECH 171
ENER 187
JAI 433

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9120/16 ECOFIN 412 UEM 162 SOC 276 EMPL 172 COMPET 249 ENV 293 EDUC 149 RECH 141 ENER 154 JAI 399 - COM(2016) 323 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Bulgaaria 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2016. aasta lähenemisprogrammi kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2016) 323 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Bulgaaria 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu
arvamus Bulgaaria 2016. aasta lähenemisprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 26. novembril 2015 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2016) algust. 17.–18. märtsil 2016 kinnitas Euroopa Ülemkogu iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 26. novembril 2015 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Bulgaariat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 26. veebruaril 2016 avaldati 2016. aasta aruanne Bulgaaria kohta. Selles hinnati Bulgaaria edusamme nõukogu poolt 14. juulil 2015 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi. 8. märtsil 2016 võttis komisjon vastu teatise, milles esitati põhjaliku analüüsi tulemused. Komisjoni analüüsi põhjal võib järeldada, et Bulgaarias on ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Majandust iseloomustavad endiselt haavatav finantssektor ja ettevõtete suur võlakoormus suure tööpuuduse tingimustes.

- (3) Bulgaaria esitas 15. aprillil 2016 oma 2016. aasta riikliku reformikava ja 2016. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013³ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas täiendavad üksikasjad kõnealuse sätte kasutamise kohta suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Bulgaaria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2016. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on valitsusel kavas parandada järk-järgult nominaalset eelarvepositsiooni -1,9 %-lt 2016. aastal -0,2 %-le SKPst 2019. aastal. 2017. aastaks on kavas saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse kerkima 2018. aastal tasemele 31,8 % ja langema 2019. aastal 30,8 % tasemele. Neid eelarveprognoose toetav makromajanduslik stsenaarium on pisut optimistlik. Kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2017. aastast võetavaid meetmeid ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt valitseb oht, et 2016. aastal võidakse keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast mõnevõrra kõrvale kalduda, ja kui poliitikat ei muudeta, siis kaldutakse sellest kõrvale ka 2017. aastal. Nõukogu on lähenemisprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi arvesse võttes seisukohal, et Bulgaaria täidab eeldatavasti üldiselt stabiilsuse ja kasvu pakti sätteid. Sellegipoolest tuleb võtta veel meetmeid, et tagada sätete täitmine nii 2016. kui ka 2017. aastal.
- (6) Bulgaaria on teinud teatavaid edusamme eelmise aasta soovitude rakendamisel ja tõhustanud tervishoiukulusid, eelkõige on ta koostanud riikliku tervishoiukava, mis võimaldab planeerida meditsiinikulusid territoriaalseid kriteeriume ja elanikkonna vajadusi arvesse võttes. Bulgaaria tervishoiusüsteem seisab silmitsi suurte probleemidega, sealhulgas piiratud juurdepääs, vähene rahastamine ja viletsad tervisenäitajad. Vaatamata maksude kogumisel tehtud jõupingutustele on varimajandus ikka veel tõsine probleem, mis mõjutab avaliku sektori tulusid. Mitteametlik töötamine, sealhulgas töötasu osaline deklareerimine ja kõrvalehoidumine sotsiaalmaksete tasumisest, moonutab tööturgu ja vähendab maksutulu.
- (7) Finantssektori ja eriti pangandussektori ettevaatamatud äritavad ja puudulik järelevalve on loonud soodsa pinnase tasakaalustamatuse kuhjumisele. Pangandus-, kindlustus- ja pensionifondide sektori olukorra hiljuti käivitatud läbivaatamine läbipaistval moel ja vastavalt parimatele rahvusvahelistele tavadele ning vajalike järelmeetmete võtmine peaksid tugevdama usaldust finantssektori vastu. Nii panganduse kui ka muude sektorite finantsjärelevalve parandamiseks astutud sammud on aidanud tugevdada finantssüsteemi ja loonud tingimused tärkava makromajandusliku taastumise toetamiseks.

- (8) Tööturg on pisut taastunud, kuid kõrvaldamata puudused takistavad majanduskasvu ja piiravad majanduse kohandumisvõimet. Tööturu kohanemist takistavad pikaajalise töötuse struktuur, tööjõu vähenemine ja vananemine, vähene tööjõus osalemise määr ja oskuste mittevastavus tööturu nõudlusele. Kuigi tööpuudus järk-järgult väheneb, on ikka veel suuri probleeme, mis on seotud näiteks pikaajaliste töötute ja NEET-noortega. Aktiivne tööturupoliitika võiks mängida olulisemat rolli ja aidata nendel rühmadel tööturule jõuda. Sotsiaaltoetusi saavate inimeste aktiveerimist takistab asjaolu, et hüvitisi maksvate ja tööturule integreerimist korraldavate mitmesuguste ametite koostöö on killustatud ja vähene. Katseprojekti raames on loodud spetsiaalsed tööhõive- ja sotsiaalabikeskused, kus ühtaegu pakuvad oma teenuseid nii tööhõive- kui ka sotsiaalabiamet, kuid praegu ei ole veel tehtud otsust projekti laiendamise kohta pärast katseprojekti lõppu 2016. aasta detsembris.
- (9) Bulgaarias on ELi riikidest kõige madalam miinimumpalk, kuid see on alates 2011. aastast oluliselt kasvanud. Samas tekitab ebakindlust asjaolu, et puuduvad objektiivsed kriteeriumid miinimumpalga sätestamiseks. Vaatamata valitsuse ja sotsiaalpartnerite tehtud tööle ei ole Bulgaarias veel selgeid suuniseid või läbipaistvad kriteeriume miinimumpalga kehtestamiseks, mis võtaksid arvesse selle mõju töökohtade loomisele, sotsiaalsetele tingimustele ja konkurentsivõimele.
- (10) Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht ning ebavõrdsuse tase püsivad Bulgaarias kõrgel. Edu saavutamiseks vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisel on vaja toetada romade integreerimist tööturule, lihtsustada koolist tööle üleminekut ning parandada sotsiaal-, tervishoiu- ja tööturupoliitika katvust ja tulemuslikkust. Üldise miinimumsissetuleku kava raames elanikkonnale antav toetus ja korraldatud teavitustegevus on väga tagasihoidlikud. Hüvitiste tase on allpool vaesuspiiri ning seda ei ole viimastel aastatel suurendatud kooskõlas keskmise ja miinimumpalga arenguga. Kattuvust käsitleva hinnangu kohaselt ei saa hüvitist suur osa isikutest, kellel oleks õigus hüvitist saada. Vaesust aitaksid leevendada sihtrühmade parem teavitamine, kuid samas tuleb säilitada vastutustundlik eelarvepoliitika.

- (11) Haridussüsteem ei ole piisavalt suutlik, et hõlmata ohustatud rühmi ja tagada õppijatele vajalikke oskusi. Haavatavate rühmade nagu romade ja vaestest peredest pärit õpilaste juurdepääs haridusele on jätkuvalt üsna keeruline. Romade osalus on kõikidel haridustasemetel oluliselt madalam kui muu elanikkonna puhul. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal kasvab jätkuvalt ja on eriti suur maapiirkondades ja vähem arenenud piirkondades. Selleks et parandada õpitulemusi ja vältida väljalangemist, on väga oluline kõrvaldada tegurid, mis takistavad ebasoodsas olukorras olevate laste osalemist alushariduses. Parlamendis 2015. aasta septembris vastu võetud eel- ja koolihariduse seadus on oluline samm koolisüsteemi laiaulatuslikul reformimisel. Kõnealuse õigusakti rakendamine ja suunatud meetmed sotsiaalsete takistuste kõrvaldamiseks, et tagada ebasoodsas olukorras olevate rühmade täielik osalemine hariduses, peaksid pikemas perspektiivis aitama suurendada Bulgaaria majanduse kasvupotentsiaali ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Kõrgkooli astujate ja kõrghariduse omandanute osakaal on tõusuteel ja äsjaste koolilõpetajate tööhõive määr taastub aeglaselt, kuigi see on oluliselt allpool ELi keskmist.
- (12) Ettevõtlussektori laenukoormusest tulenev oht ja takistused finantsvõimenduse kasutamiseks on märkimisväärsed. Kehtiv maksejõuetusraamistik pakub vähe võimalusi võlgade tõhusaks restruktureerimiseks ja sellest on vähe abi ettevõtlussektori suure laenukoormuse vähendamisel. Äriühingute maksejõuetuse menetluse reform võiks parandada finantsvõimendust ning luua uusi laenu- ja investeerimisvõimalusi.
- (13) Bulgaaria riigihangete süsteemi toimimist takistavad struktuursed puudused, sealhulgas hankemenetluste süstemaatiline rikkumine, vähene haldussuutlikkus ja puudulik kontrollimehhanism, millele lisandub süstemaatiline kohtulik edasikaebamine, mistõttu lükkub tööde alustamine sageli edasi. Täielikul üleminekul e-hangetele on saavutanud vaid vähest edu. Puudused Bulgaaria riigihangete süsteemis on viinud ELi rahastamisprogrammide tehtavate maksete katkestamiseni ja finantskorrektsioonide kohaldamiseni, selline olukord mõjutab ka ettevõtluskeskkonda laiemalt.

- (14) Ebastabiilne poliitika ja usalduse puudumine oluliste avalik-õiguslike asutuste (nt kohtute) suhtes pärsivad märkimisväärselt Bulgaaria majandusse tehtavaid investeeringuid. Reformide aeglane rakendamine avaliku halduse, teadusuuringute-, innovatsiooni- ja energiavaldkonnas on takistuseks investeerimiskliima parandamisel. Bulgaaria on vastu võtnud strateegilise raamistiku, et reformida ja ajakohastada avalikku haldust, kuid areng on olnud aeglane ja meetmete rakendamist on sageli edasi lükatud. Uute õigusaktide mõju ei hinnata süsteemselt, kuigi olukorra muutmiseks on astunud teatavaid samme. Õigusraamistiku sagedased muudatused tekitavad ebakindlust ning mõjutavad ettevõtluskeskkonda. Korruptsioon on endiselt suur probleem ja riigi ametiasutuste võitlust sellega takistab institutsioonide nõrkus ja killustatus. Soovitused kohtureformi ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta esitatakse Bulgaariale koostöö- ja jälgimiskorra raames. Need valdkonnad on üldise ettevõtluskeskkonna jaoks otsustava tähtsusega ja Bulgaaria riigipõhistes soovitustes neid ei käsitleta.
- (15) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Bulgaaria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2016. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Bulgaariale esitatud soovituste järelmeetmeid. Arvesse on võetud nende asjakohasust Bulgaaria eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast ning vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–4.

- (16) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁴ selle kohta kajastub eelkõige allpool toodud soovitusel 1.
- (17) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitusel 1–4,

⁴ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

1. Saavutada 2016. ja 2017. aastal eelarve kohandamine 0,5 % SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Parandada veelgi maksude kogumist ning võtta meetmeid varimajanduse, sealhulgas ebaseadusliku töötamise ulatuse vähendamiseks.
2. Viia 2016. aasta lõpuks lõpule pankade vara kvaliteedi läbivaatamine ja stressitest. Viia 2016. aasta lõpuks lõpule kindlustusandjate bilansi läbivaatamine ja stressitest ning erapensionifondide varade läbivaatamine. Võtta vajalikud järelmeetmed kõigis kolmes sektoris ja parandada jätkuvalt järelevalvet panganduses ja muudes sektorites.
3. Tugevdada eelkõige pikaajalistele töötutele ja NEET-noortele suunatud sotsiaalabi, sealhulgas asjakohaseid sotsiaalteenuseid, ja aktiivset tööturupoliitikat ning neid valdkondi integreerida. Tagada kvaliteetne õpe ebasoodsas olukorras olevate rühmade, sh romade jaoks. Tõhustada tervishoiusüsteemi, parandada juurdepääsu, rahastamist ja tervisenäitajaid. Töötada koostöös sotsiaalpartneritega välja miinimumpalga kehtestamise suunised ja kriteeriumid. Suurendada miinimumsissetulekut käsitleva kava katvust ja piisavust.
4. Reformida maksejõuetusraamistikku, et kiirendada saneerimis- ja kriisilahendamismenetlusi ning parandada nende tõhusust ja läbipaistvust. Suurendada kohtute suutlikkust maksejõuetuste menetlemisel. Tugevdada riigihankeameti ja avaliku sektori hankijate võimekust ning parandada avalike pakkumismenetluste kavandamist ja kontrolli, eelkõige rakendades täielikult riigihankesektori arendamise riikliku strateegia (2014–2020). Kiirendada e-hangete kasutuselevõttu.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja
